

ወፍሪ ዋርሳይ ይከአሎ ወፍሪ ጊላት። (ካልኦይ ክፋል)

አብታ ቀዳመይቲ ዘመሓላለፍክዋ ጽሕፍተይ ገለ ናይ ፊደላት ጌጋታት ምንባሮም ደጊመ ኣብ ዘንብብኩሉ ግዜ ረኸብ። እቲ ዘገርም ድማ ኣብ ኩሉ ዝሰዶ ጽሑፋተይ'ውን ከምኡ ምንባሩ በሪሁለይ። እዚ ጉድለታት'ዚ ንብዙሓት ዘጋጥም ዘሎ ኢዩ። እቲ ናይ ግእዝ ፊደላት፣ ንሓንቲ ፊደል ምስ ኣድመጽታ ተወቂጣ ድምጺ ክትህብ ዘጋጥም ተደጋጋሚ ምውቃጣ ዘምጽኦ ተክኒካዊ ሽግር ከም ዝኾነ ርዳኢ ኢዩ። ኮይኑ ግን ግዜ ወዲድካን ሃሰስ ኢልካን ክዕረ ይከአል። ንጽፊት ዘለዎን ኣጸሓሕፋን ካብ ጌጋ ንምድሓንን ግዜ ወሳኒ ተራ ይጸወት። ደጊምካ ምንባቡ ነቲ ጉድለታት ናይ ምእራሚ ዕድል ስለ ዝህብ፣ ብዝከአል ንኣንብብቲ ካብ ግምታዊ መላግቦ ሃሰስ ስለ ዝብሉን ኣብቲ ዝመሓላለፍ መልእኹቲ መታን ብንጽር ክቕበልዎ ኣድላይ ስለ ዝኾነ ደጊመን ደጋጊመን ጌጋታተይ ሃሰስ ክብል ወሲኑ ኣለኹ። ኮይኑ ግን ዝሰርሕ ስለ ዝጋገ፣ ኣብ እጠቓቕማ ናጻ ካብ ጌጋ ፈጸምካ ሓራ ክትከውን ወይ ድማ ፈጸመ ኣይክጋገን ኢዩ ምባል ንርእሳ ድርቅና ኢዩ። ንምእራሙን፣ ብዝከአል ድማ ለቂመን ቆሚሊን ክንኪ ግን ክፍትን ኢዩ። ናይ ምሉእ ሓሳባት (sentence) ግን ነፍሱ-ወከፍ ጸሓፊ ናቱ ኣቀራርጻ ስለ ዘለዎ፣ ኣብ ዝጽሕፈሉ እዋን ካብቲ ረቂቕ ተዘክሮታት ስለ ዝቐድሕ ከምቲ ዝሰጠካ ገርካ ኢኻ ተቐምጦ። ንኹሎም ዘንብብዎ ክግግቡ ኣለዎም ዝብል ድልይትን፣ ይግግቡ ዲዮምን ዝብል ሕቶ ዝተፈላለዩ መለክዒን ሚዛንን ኣብ ግምት ኣእትዮ፣ መታን ናይ ኣጸሓሕፋ ቅዲ ክቕይር፣ እቶም ብኣካል ትረኽቡኒ እሓትን ኣሓትን ምኽርኹም ክትልግቡኒ እላቦ። ናይ ለበዋ ድልዩተይ ኣሚተ ዛጊድ ናብ ትሕዝቶ ካልኦይ ክፋል ከድህብ እመርጽ።

ኢሲያስ 20 ደማሙ ኣብ ኣዳራሹ ይውንን፣ ዝብል ጽሑፍ ካብ ሓደ ከም ዓጃቢ ዝተዋፈረ ዝሃቦ መግለጺ ኣንቢብ ነይረ። ወዲ ድሙ ነይገድፍ ግሪኡ ኡሙ ትብል ምስላ ጠበሽ በለትኒ። ከም ሰብ ተጻናጻናይ ባህሪ ኣለዎ። ንኹሉ ኣብ ከባቢኡ ዝርከብ ጥራይ ዘይኮነ፣ ኣብ ዘገድሶ ቦታ ኮይኑ ዕለታዊ ጸብጸብ ዝቕርብሉ ኣዋፊሩ ንሰብ ብከመይ ኣብ ልዕሊኡ ብሰውር ፍሕሶታት ዘርጊሑ። ብልጫታቱ ድማ ናይ ብሓቂ ዘይደክም ናይ ስራሕ ሰብ ኢዩ። ንሰብ ናቱ ኣይተጥፈኡሉ ትብል ሓቀኛ መግለጺት ክትከሓድ የብላን። ኣድብዩ ምስ ኩሉ ኣብ ኩናት ከም ዘሎ ገይሩ ይወስድ፣ ናይ ጽላሎት ውግእን ህውከትን ዝንሰንሰ ተወሳኺ ዕቡድ ወፍርን ዝመስል ህይወትን ዘሕልፍ ባዕላዊ ህሞትን ጥፍኣትን ፈጠሩ ይነብር። ንነብሱ ባዕሉ ዝኣሰራን ከም ዘይትግግብ ጥራይ ዘይኮነስ ድቃስ ዝኸልኣን እንሰሳ ኢዩ። ብሓጺሩ ኣይድቕስ ንካልእ እውን ኣየደቕስ። ጸለውቲ ነገራት ከም ብብዝሒ ቡን ምስታይ፣ ሽጋራ ምትካኽ፣ ኣልኮል ምጩንጋዕ የዘውትር። ኣብ ኣንስታይ ጸታዊ ዘለዎ ኣረጋእያ ድማ ወሲባዊ ተወልፊፉ ግን ንቅንዝርነቱ ዝተሓንገሮን ደረትን ዑብን ዘይፈልጥ ዝንባሌኡ ኢዩ። ሃገር ኣብ ጸበባ ኣእትዮ ከብቅዕ፣ ኣብቲ ናይ ዶብ ኩናት ዝተወላዓሉ እዋን ክስዕስዕን ክጭንጉዕን ይርእ ነይሩ። መንእሲያት ኣብ ጎዳጉድን ስንጭሮታትን ጎቦታትን ቆጥቃጥን ይምክቱ፣ ጎይታና ድማ ኣብ ፍራሽ ምስ ቆናጁ ይገላበጥ። እዚ ሓላይ ሃገር መሲሉ ዝርኤ ጳጳስ ዝርጋንን ዕብዳን ግን ቡቶም ዕለላት ሰዓብቱ፣ ክሳብ ሓደ መልኣኽ ዘኸብርዎን ዝሰግድሉን ኮይኑ። ሃገር ከም ኣፍ ዑንቂ ጸቢባ ከላ ንዕኡ ናይ ኣስመራን ባጽዕን ብመብራህትን ሕብርታትን ዝተወለዓ መኣንገዲ ሕማም ነይረን። ከምስል ግን ንድልዩትን ምግታእ ዓቕሚ ከም ዘለዎ እንዳ ተረበጸ ከሎ ንግዳማዊ ጠመተ ይከላኸል።

ሎሚ ግን ዳርጋ ኩሎም ኣብ ዙርይኡ ዝርከቡ ዝምስክርዎ ናብ ደረት-ኣልቦ ቀብዘርዘር ተሳጢሑ ኣሎ። መታን ዘድልዩ ክፍጽም፣ ንዝኾነ ተጋዳላይ ብደርባዊ ክልሱ-ሓሳብ ኣገላልጸ ኣነነት ከጥፍእ ኣለዎ ዝብል መስመር ኢዩ ኣኣቲዩ። እዚ ማለት ድማ ንዝንባሌኻ ገዲፍካ ኣብ ጭቡጥን ወድዓዊ ሓቅታት ርገጽ ይብል። እቲ ዘገርም ናይ ኩሉ ኣነ ትብል መግለጺት ንቦይኑ ሃገርዎ ወኒንዎን። ኣብ ትሕቲ ናቱ ዳህሰሳ ትርከብ ንኻልእ መርፍእ እኳ ክውንን ኣየፍቅድን። ኩሉ ሃገራዊ/ት ብኡኡ ዝተሃገረ ኢዩ። ደርቢ ምኽሓድ ትብል ንኻልእት ከተግብርዎን፣ ኣብ ትሕቲ ባይታ ዘላ መዓሙቕ ክነብሩን፣ እታ ቀዳመይቲ ደርቢ ድማ ናይ ዶብ መፈላለይት ኮይና ዝተጠረተት ኢዩ። ነታ ካልእይቲ ደርብን ልዕሊኣ ዘለዋ ልዑላት ደርብታት በይኑ ክውንን መዲቡን ኣተግቢሩን። ሓንሳብ ምስ ደየባ ድማ ንዝላኣለዎ ክሳብ ዘሎ ሸጊጡዎን ሸጉርዎን። ኣብታ ላዕሊይቲ ደርቢ በይኑ ስለ ዝደየበ ሓንሳብ ብጽሞና ይጽፋዕ፣ ተነጺሉ ከም ዘሎ ይበርሃሉ እሞ ክሕወስ ንታሕቲ ይወርድ። ነታ ታሕተወይቲ ደርቢ ከምለሳ ከሎ ድማ ካብታ ላዕሊወይቲ ንዕቅትን ትመክሕትን ሒዙ ኢዩ ዝወርድ። ኣብኣ ናይ ዕብዳን ኮነ ናይ ብድዕን ባህሩ ትውላዕ። ሓንቲ ካብተን ዝኸፍኣ ጠባይ ከም ሰብ ምቕሉል መሲሉ ክዕልልን ክድእልን ይጅምር። ንብጽቱ ኣነኣኢሱ ይቕይዕን ክካሻምስን ይጅምር፣ ናታቶም ግብረ መልሲ ምስ ትሰዕቦ መኸተ ምጻራ ይስእን። ባዕሉ ዘለዓለሎ ዛሩ ሕነ ፍደ ይብሎ። ከምቲ ናቱ ባህሪ ዘለዎ ብተርባጽ እተቐማጠዐ ሰብ

መራሐ ክኸውን የብሉን። ደገፍቱ ጸገም አለዎም። ነብሱ ሕቢኡን ካልእ ዘይንሱ ኮይኑ ዝኸደሉ ሓቀኛ መርገጺቱ መሰልዎም፣ ርጋጽ ተኸትሎምን ነታ ቀጣን መንግዲ ሒዞም ስለ ዝኸዱ ንሳ እታ ቀንዲ ጋህሶም ኢያ። ከምቲ ዝመሰሎም ዘይኮነስ ኣብ ናይ ፖለቲካ ምድረ-ብዳ ይህውቱ። ኮነ ኢሉ መፈተንታ ይበሮም። ንኻልኦት መርዓድን መኣዝን ዘስሕት ጭፍጭፋ የሰዕብ። ሕማም ሕርሲ ተርሳዕ ከም ዝበሃል፣ ኣረሳሲዑ ንገለ ካብኣቶም ናይ መዓርግ ምጠዋ የካይድ። ነቲ ዝተዓዘብዎን ዝረእይዎ ጭብጥታት ረሲዖም ኣብ ቅርምድ ምምንጣል የድህቡ። ብሓጺሩ እቲ ኣባል ሓለዎ 20 ደግሙ ኢሉ ዝገለጸን ገለ ደኸን ለባም ኮይኑ ነቶም ዕዋል ዝሰዎም መሻርኽቱ ይኸውን? ብመናድቕ ተኸዊሉ ዝሸፈተ ዕሉል ወሪሩ ዝበልዕ ዝሓበሳ ሸሓኒ ከልምጽ ይገድፈሎም። መቸም ከምኡ መን ሓሊሙ ክበሃል። ኣብ ሲንጋፖር ንሓንቲ ለይቲ ምስ ደቂ ኤስያ ዘሕለፎ ናይ ቅንዝርነት ሕማሙ ዘኪሩ ብሓጺር እዋን ሲንጋፖር ቀርኒ ኣፍሪቃ ክንኸውን ኢና ክብል ዳንከራ ወቐዑ። መደብ ክበሃል ከሎ ጮማ ዝተሓንገርካሉ ፋብሪካ ማለት ኣይኮነን ዝብሎ ስእኑ።

ቀባሕ ባሕ በሃላይን ናብ ኩሉ ኩርናዓትን ዘቋምት ኢዩ። ኣሚኑን ዓገቡን ዝኸይድ ፍጡር ኣይኮነን። ንዝረኸቦ ሓበሬታት ከም መግለጺ ክእምኖ ኣይክእልን። ከም መግለጺ ተቐቢሉ ናቱ ትርጉም ክህቦ ይመርጽ። ኣብ ትርጉም ድማ ባዕላዊ ስጉምታታት ስለ ዘምርሕ ዘየድሊ ክሳራታት የሰዕብ። ድሕሪኡ ዝኸተል ድማ ንጉድለት ምሕባእ ኣብ ዝብል ሜላ የምርሕ። እቲ ክሳራታትን ጉድለታትን ክድምስስ ኢሉ ዝወሰዶ ስጉምታታት ዘየደሊ መምርሕታት ይስዕብን ናብ ቀልቡ ምስሓትን ተርባጽን ይእቱ። መኣዝኑ እውን ይስሕት። ባህራርን ብፍርሒ ዝተወረን ስጉምታቱ ይብርክት። ኣብቲ ናቱ ከባቢ ዝርከቡ ሰባት ድማ ብናቱ ግፍዕታት ስለ ዝርዕዱ ሕልንኦም ተጸንቂቑ ነቲ ጌጋታት ካልኦት ከም ዝፈጠርዎ ግዳያ ኣናድዮም ንዕኡ ካብቲ ዝተፈጸመ ኢድ ከም ዘይብሉ ተዋስኦን ድራማ ዝጸውቱ ተሓባባርቲ ገበኑን ደቀ-መዛምርቱ ይኸኑ። በእዳምም ብደም ስለ ዝጨቀዎ ናይ ጭካኔ ወልፊ ስለ ዘለዎም ንጹህ ሰብ ብኸንቱ ይጠፍእ። ካብቲ ዘለውዎ ሽግር ንምምላጥ ከም ሰብ ንሓደ ብጸዮም ብተዘዋወሪ ምኽሪ ይሓትዎ፣ ካብ ቃላቶም ዝወጹ ንግብሮም ዘቃልዑ ቃላት ናይቲ ዝነበሩ ቅዲ ስለ ዝኾነ ከይተረድኦም ምስጢር ይሰልኩም። መኻሪ ከይተጠንቀቐን ከይተረድኦን ቁስሎም ስለ ዝትንክሮም ባዕሉ ግዳይ ይኸውን። ኩሉ ስጉምቲ ናይቲ መራሐ ዝኸደሉ ቅዲ ስለ ዝኸተል ካብ ንቡር ዝወጸ ናይ ዓመጽ ስጉምታታት ይብርክት። ምዕላቕን ምትላልን ዝሰፊኖ ብኩል ኣየር ኣብቲ ከባቢ ስለ ዝዝንቢ መቐዘፍቲ የኸትል።

ዳርጋ ከም ተጋዳላይ ክኸውን ኣብ ዝተሰለፈሉ ተራ ኮይኑ ዘገልገለሉ ሓጺር እዋን ኢዩ። ቅድሚ ምግዳሉ ድማ ሰራሕን ኣፍሪዩን ስለ ዘይፈልጥ፣ ስድራ-ቤት ሓዳር ኣይነበሮን። ዘመሓደራ ስድራ ካብ ዘይትህልዎ ተመክሩኡ ኩሉ ግዳማዊ ጥራይ ኢዩ ክኸውን ዝኸእል። ስራሕ እውን ጀሚሩ ናይ ሞያ ደሞዝ ወይ ውዕለት እቶት ኣይነበሮን። ማሕበራዊ ቀጻላ ከም ንቡር ከይፈተነ ንማሕበርዊ ስርዓት ክሰርዕ ተመክሮ ዝህብ ህይወትን መለክዕን ስለ ዘየሕለፈ፣ ኣብ ትሕቲ ዝኾነ ይኸን ጽላል፣ ኣብ ዘይምኽኑይ ባይታ ስለ ዝርከብ፣ ሃገር ክመርሕ ዘየኸእል ኣብ ውልቃዊ ስምዒት ጥራይ ኢዩ ተሓጺሩ ዝነበር ዝነበረ። ነብሱ ምትእምማን ዘጥፈኦን ዝንባሌታቱ ቁፍን መስመር እንዳ ተኸተለ ከሎ ኢዩ ንሜዳ ህሩግ ኢሉ ዝአተወ። ናይ ኣቦ ናይ ወላዲ ናይ ስድራ ምእላይ ከይተሞኮረ ኣብ ሓላፍነት ናይ መላእ ህዝቢ ክድይብ ፍጹም ኣይተገባእን። ተመክሮ ማሕበራዊ ህይወት ዘይመሃረሉ ኣብ ሃንፍ ከባቢ ስለ ዝገበየ፣ ነቲ ኣዝዩ ሓላፍነታዊ ዝኾነ መንበር ክድይቦ ዓገብ ኢዩ። ከም ሓልዮት፣ ርህራሄ፣ ስምዒት፣ ዔብ፣ ምምዝዛን፣ ምምጣን፣ ምንሓፍ፣ ናይ ዕድመ ከባቢ ዝፈቕዶ መድረኽ፣ መለክዒ ትምህርትን፣ ክስዕብ ዘለዎ ሳዕቤናት ምግምጋም ከታ ሓደ ኣቦ ዝሕልፎ ህይወት ዝበሃል መስርሕ ከይተንከፈ ናብቲ ቀንዲ ህዝባዊ ትካል ኣምራሑ። ቦቲ ኣወንታዊ መለክዒ ዘይሓለፈ ሃገርን ህዝብን ዝገልጽ መወከሲታትን ማሕበራዊ ፍልጠትን ንዕኡ ጓኖ ኢዩ። እንካ፣ ሃባ፣ ንጓኖ፣ ናይ ሓባር፣ ዘይፈልጥ፣ ዝተፈላለዩ ዕለታዊ ሽግራት ዘፍትሑ ሜላታት ዘይክተልን ሰብ ኢዩ ነይሩ። ዝጠመዩን ዝፃረቑን ስድራታት ኣማዕድዩን ርእዩን ስለ ዘይፈልጥ፣ ካብ ኩሉ ትሑት መነባብሮ ድማ ርሒቑ ስለ ዝነበር፣ ነተን ብድኸነትን ጸበባታትን ዝግሰሎ መነባብሮ ዘሓልፋ ዘለዎ ዓድታት፣ ህዝብን ሓንሳብን ንሓዋርን ካብቲ ዝነበሩሉ ከባቢ ኣዛናቢልካ፣ ነቲ ቁሩብ ቁራብ ዝኾነ ንብረቶም ዝራሲ ወሪሩ ቆርባብኸኡ ዘኻዕብት ጨቃካን ከታሪ፣ ሕልናን ፍናን ኒሕ ዘጥፈኦ ስሱዕ ኣሻኽ እኸለሊ ዘለዎ ቁሳር ተባሂሉ ክሰየም ምተገበእ።

ነቲ ንዘመናትን መዋእልን ብሓባር ተሳንዩን ተደጋጊፉን ዝነበር ህዝቢ፣ መሰረቱ፣ ታሪኻዊ ኣመጸጽኣኡ ስለ ዘይፈልጥ፣ ናይ ምሕደራ ሜላኡ ባዕላዊ እንበር ካብ ዝተጨበጠ ኣሰርን ያታን ኣይብገሰን። ባይቶ ዓዲ ናይ ፍትሕን ማሕበርዊ ፍታሓትን ከመይ ገይሮም ይፈትሑ ንሓንቲ ካልኢት ዘይረኣዩ ሰብ ንመላእ ሃገር ክመርሓ ኣብ ዝጀምረሉ እዋን ድማ ህዝብን መሬትን ከም ትካሉ ገይሩ ክወስድ ዘገርም ኣይኮነን። ንስሱዕ ኣራዊት ስጋ ሓሉ ዝብል ጥራይ ኢዩ ጉጉይ ክኸውን ዝኸእል። ንኹለን ስድራታት ከም ኣብ

ደንበኡ ዘለዎ ከብቲ ይሓርድን ይሓልብን። ንደቆም ንሸውሃቱ መዕገሲ የዋግእን ንቃልዕ የሳ/ጥሕን። እቲ ኣብ ቤቱ መጠኑን ሓልዩን ዝኸይድ ወላዲ ዝፍጽሞ ኣካይዳ ስለ ዘይፈልጥ ናይ ህጻናት ክንክን፣ ናይ ጥዕና መደብን ናይ ኣተዓባብያ ኣገባባትን ብዝመስሎ መንገዲ ሓይልን ወሲኹ በደል ይፍጸም። ሕግን ስርዓትን ከመይ ዝበለ ታሪኻዊ ኣመጸጽእኡ ስለ ዘይፈልጠን ናይ መፍትሒ ሜላ ካበይ ትምጻእ። ካብ መን እንታይ ትረብሕ፣ ንመንክ እንታይ ትመንዘየ ከም ሞያ ኢየን ተመሪቐን። እዝን ከምዝን ዝበለ ገበናት ክትጽም ከለኻ ሕጋዊ ዝኾነ ስጉምቲ ንምክልኻል ዘድሊ ናይ ምትላል ዘማዕብላ ትካላት ሰሪቱ። ብፍንውን ቀይደ-ኣልቦ ባይታ ዝበቐለ ኣሻኽ ወልቀ-ሰብ ካብ ምኽታርን ምውንባድን ሓሊፉ መራሒ ክኸውን ከሎ እቲ ዝምራሕ ዘሎ ህዝቢ ብውራዩ ብዕራይ ኣውዲቐ መዓርን ሰንካል ጠጅኡ፣ እኽሉን ከስኪሱ ንኣራዊት ደንበይ ሓልወለይን ኣማዕርገለይን ከም ዝበለ ገርካ ኢዩ ክትረኽ ዘለዎ። ንኣደ ንኣምእት ዓመታት ሕግታት-ዓደባ ባህልን ልምድን ዝነበሮ ህዝቢ ክትመርሕ ክፍለጥ ዘለዎ ኣገባባትን ሽምግለና የድሊ ኢልካ ምስ ትሓቶ ፣እዚ ዓማጺ ፍጥረት ዝህቦ መልሲ ከምዚ ዝሰዕብ ምኾነ። ማሕበራዊ ኣቃውምኡን ባህሉን ክትድምስስን መንነቱ ከተጥፍእን፣ ቀጻልነት መታን ከይህሉ፣ ንመንእሲያት ያትኣምን ልምድን ኣጥፊኦም ናትካ መሳርሕታት ትገብር ምበለ። ስልጣን ብሓይልን ብግፍዕን ጥራይ ኢያ ትጸንዕ በሃልይ ኢዩ። ነዚ ሰብ እዚ ግን ኤርትራ ቀዳመይቲ ሰበይቱ ኢያ። ካልኣት ወሻሽሙ ድማ ኣብ ዙርያ ዘለዎ ሃገራት ኢየን። ኩሎም ዲክታቶራት መጽሓፎም ኣንቢቡ ዝወደኦ ሰብ፣ ግን ገለ ካብኣቶም ንኣብነት ሂትለር፣ ስታሊን ዝኣመሰሉ ብመጠኑ ብተደጋጋሚ ኣፈታትሓ ሜልኡም ታሪኽም መዕበይኡ ኢዩ። ናይ ግፍዓዊ ኣስራርሕኦም ጌታታት ስለ ዝነብሮ፣ ነቲ ጌታታቶም ኣሊኻ በቃ ዘበለ ስርዓት ትተክል ዝበል ፍልስፍና ይኸተል። ከም መንግስቲ ንክተኸሎ ግን 27 ዓመታት ወሲዱሉ። ትካሉ ምስ ተኸለ ድማ ን18 ዓመታት ሓንቢጡ። እቲ ዝኸፍኦ ድማ ንሱ ዝሃነጸ ኤርትራ ጥራይ ኢያ ትረኣዮ። ኤርትራ ሰበይቱ ኢያ። ጥንቕቕ ብዝበለ ኣገላልጻ በዓልቲ ቃል ኪዳኑ ዘሰምዕ ትርጉም ክወሃብ የብሉን። ህዝብን ሰውራን ናይ ሕማሙ መላብዒ ኣዳራሹን ትካሉን ገይሩ። ንኤርትራ ናጻ ከውጽኡ ዝዓጠቐ ተጋደልቲ ነዲኦም ክምርዓዎ ከሎ ሕልፎት ወፊሮም። ሰንኪሎን ተሰዊኦምን ድራሮም ጠያይትን ብባሩድ ኮይኑ። ሓሶት እንተተባህለ ማይ ሓብር ትመስክር። ማሕበራዊ ህይወት ንምዝራግ ከመይ ዝበለ ሜላ ተጠቕቂሙ ኣብ ሳልሳይ ቅጽል የራኸበና።

ተሰፊ ዘውደ።